

EUROKAZ

Časopis o evropskoj integraciji Crne Gore

06

me4.eu
eu4.me
ja za evropu, evropa za mene

IMPRESUM

EUROKAZ

Časopis o evropskoj integraciji Crne Gore

BROJ: 6

Izdavač:

Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i
procesu pristupanja Evropskoj uniji
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore

Uredivački tim:

Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i
procesu pristupanja Evropskoj uniji
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore

Grafički dizajn:

PR Centar

Kontakt:

Sektor za informisanje javnosti o Evropskoj uniji i
procesu pristupanja Evropskoj uniji
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore

Bulevar revolucije 15, Podgorica

E-mail:

nada.vojvodic@gsv.gov.me

bojana.mucalica@gsv.gov.me

Web: www.kei.gov.me

www.eu.me

SADRŽAJ

AKTUELNO U PREGOVORIMA

OKONČANJE PREGOVORA DO KRAJA 2024.
MOGUĆE UZ SINERGIJU SVIH AKTERA DRUŠTVA **4**

EK PREPOZNAJE REZULTATE CRNE GORE
U OBLASTI VLADAVINE PRAVA **5**

POZDRAV IZ EU

NOVA METODOLOGIJA – ALARM ZA
BUĐENJE USPAVANOG BALKANA **7**

PROŠIRENJE EU OSTAJE U FOKUSU
NJEMAČKOG PREDSDJAVANJA **9**

EU U CRNOJ GORI

ŠANSA ZA REGION, ALI I ZA EVROPU **11**

AKTUELNO IZ IPE

PROJEKAT OD VITALNOG ZNAČAJA ZA
STANOVNIKE I RAZVOJ GLAVNOG GRADA **14**

STARI MASLINJAK DŽIDŽARIN VAŽNA
TAČKA NA TURISTIČKOJ MAPI BARA **16**

ULAŽEMO U LJUDE, NAŠ NAJVRIJEDNIJI
„KAPITAL“ **19**

ZANIMLJIVOSTI

POGLAVLJA PREDSTAVLJENA KROZ
KARIKATURE DARKA DRLJEVIĆA **21**

OTVARANJEM POSLJEDNJEG PREGOVARAČKOG POGLAVLJA 8 – KONKURENCIJA ZAKLJUČENA ZAHTJEVNA FAZA PREGOVARAČKOG PROCESA

OKONČANJE PREGOVORA DO KRAJA 2024. MOGUĆE UZ SINERGIJU SVIH AKTERA DRUŠTVA

*Autor: Marko Mrdak, zamjenik glavnog pregovarača
za poglavlja pravne tekovine*

Otvaranjem svih pregovaračkih poglavlja Crna Gora je uspješno zaključila jednu izuzetno zahtjevnu fazu pregovaračkog procesa. Ovom prilikom Crna Gora je dodatno osnažila svoju lidersku poziciju u politici proširenja Evropske unije i jasno se pozicionirala kao adekvatan kandidat za ispunjavanje svih uslova za članstvo do kraja mandata aktuelne briselske administracije, tj. do 2024. godine. Otvaranjem posljednjeg poglavlja 8 – Konkurencija, Crna Gora nije samo potvrdila da je ispunila sve obaveze u ovom poglavlju, već i da je ostvarila zadovoljavajuće rezultate u oblasti vladavine prava, što je i potvrđeno posljednjim Non pejperom Evropske komisije za poglavlja 23 i 24.

Ispunjavajući sva početna mjerila, obezbijeđen je osnov za ostvarivanje fer uslova za sve učesnike na tržištu, te je ograničena mogućnost davanja državne pomoći na selektivnom nivou. Na ovaj način stvara se povoljan poslovni ambijent u kojem se tržišna prednost može ostvariti isključivo na osnovu kvaliteta proizvoda i usluga, visine cijena, kao i inovativnosti kompanija. Od početka pregovaračkog procesa, pored donošenja ključnih propisa u ovoj oblasti kao što su Zakon o kontroli državne pomoći i Zakon o zaštiti konkurencije, Crna Gora je morala analizirati i izmijeniti cjelokupno postojeće zakonodavstvo kako bi ukinula pravni osnov za selektivnu dodjelu državne pomoći, u cilju zaštite konkurencije na tržištu. Nakon uspješnog ispunjavanja zakonodavnih i institucionalnih pretpostavki, EU će poseban fokus staviti na sposobnost

nadležnih institucija da obezbijede efikasnu zaštitu prava konkurencije na tržištu.

U dijelu do sada ostvarenih rezultata, važno je napomenuti da je Crna Gora dokazala da može da se nosi sa izuzetno zahtjevnim obavezama u pregovaračkom procesu, što je i potvrđeno gotovo potpunim prenošenjem evropskog zakonodavstva u nacionalni pravni sistem. Za tu potrebu Crna Gora je od početka pregovora do danas donijela oko 1.500 zakonskih i podzakonskih akata, te uspostavila odgovarajući institucionalni okvir za njihovu efikasnu primjenu. U završnoj fazi koja podrazumijeva privremena zatvaranja poglavlja poseban fokus će biti stavljen na funkcionalnost sistema i njegovu sposobnost da štiti prava građana na nivou država članica EU.

Usvajanjem nove metodologije Vlada Crna Gora je prihvatila novu političku realnost koja podrazumijeva snažniji kontinuitet političkog dijaloga i mogućnost da zajedno s državama članicama EU radimo na preostalim reformama. U tom smislu, u predstojećem periodu će apsolutni prioritet biti izgradnja stabilnog sistema vladavine prava u kojem će građani imati osjećaj pune pravne sigurnosti i nesmetano moći da uživaju ljudska prava i slobode.

Dakle, put Crne Gore do prve naredne države članice je jasan i zasniva se, prije svega, na snaženju koncepta pravne države i uspostavljanju političkog dijaloga među svim političkim akterima. Takođe, važno je razumjeti da je okončanje pregovaračkog procesa moguće do kraja 2024. godine isključivo uz sinergiju svih važnih aktera crnogorskog društva, koji pored izvršne, zakonodavne i sudske vlasti, obavezno podrazumijevaju organizacije civilnog društva i medije.

Marko Mrdak

NEZVANIČNI RADNI DOKUMENT O STANJU U POGLAVLJIMA 23 I 24 PUTOKAZ ZA DALJI RAD

EK PREPOZNAJE REZULTATE CRNE GORE U OBLASTI VLADAVINE PRAVA

Autorica: Marijana Laković Drašković, pregovaračica za poglavlja 23 i 24

Nezvanični radni dokument o stanju u poglavljima 23 i 24 (vladavina prava) predstavljen je Radnoj grupi za proširenje 13. juna 2020. godine. Dokument konstatuje napredak koji je, pokazalo se, predstavljao dobru osnovu da Crna Gora otvori i posljednje preostalo poglavlje (poglavlje 8 – Konkurencija) i time i formalno uđe u završnicu pregovaračkog procesa.

Neposredno nakon njegovog predstavljanja, Vlada Crne Gore je, u saradnji sa pravosudnim i drugim institucijama, dokument predstavila javnosti i omogućila novinarima da postavljaju pitanja, na koja su predstavnici institucija odgovarali, kako bi isti bio vjerodostojno predstavljen građanima. Održana je i sjednica Savjeta za vladavinu prava kojom predsjedava potpredsjednik Vlade za unutrašnju i vanjsku politiku, a kojoj je prisustvovao i šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Savjet je usvojio zaključke, a članovi Savjeta, koji su čelnici ključnih institucija zaduženih za realizaciju zaključaka, preuzeli su obavezu da iste realizuju, kako bi u najskorijem periodu sproveli preporuke prepoznate u Dokumentu.

Kako ovaj dokument, tako i prethodni, konstatuje dobar zakonodavni i strateški okvir uglavnom u svim oblastima kada su u pitanju ova dva poglavlja, što je u primarnoj nadležnosti Vlade Crne Gore. Dakle, Vlada Crne Gore svoje obaveze izvršava u predviđenim rokovima, profesionalno, sagledavajući uporedna rješenja najrazvijenijih evropskih zemalja i vodeći računa da svaki od predloga zakona i strateških dokumenata prije njihovog usvajanja bude usaglašen sa našim evropskim partnerima. Kada je proces implementacije u pitanju Vlada, takođe ima značajnu ulogu i svoje obaveze ili je izvršila na vrijeme ili je proces realizacije aktivnosti u toku. Izazovi koji su pred nama u narednom

Marijana Laković Drašković

periodu su uglavnom u nadležnosti Skupštine Crne Gore, pravosudnih institucija, Agencije za sprečavanje korupcije i drugih institucija za sprovođenje zakona.

Dokumentom su prepoznati rezultati u više oblasti koje su predmet pregovaračkog procesa u sferi vladavine prava.

U oblasti pravosuđa, konstatovano je da se aktivnosti na realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije reforme pravosuđa za period 2019–2022, a kojim koordinira Ministarstvo pravde odvijaju predviđenom dinamikom. Takođe, EK u svim izvještajima od 2016. godine, pa i u ovom, prepoznaje dobar pravni okvir kada je u pitanju nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa. Prepoznate su i aktivnosti koje su dovele do smanjenja broja zaostalih predmeta, kojima je u prethodnom periodu dat prioritetan status. Takođe, nije ostao nezapažen ni rad na zaostalim izvršnim predmetima pred sudovima koji je smanjen sa 150.000 u 2016. godini na samo oko 2.500 na kraju 2019. godine.

Međutim, pored navedenih konstatacija u Dokumentu, kada je u pitanju pravosuđe, istaknuta je zabrinutost u pogledu tumačenja Ustava i zakona kod izbora sedam predsjednika sudova od strane Sudskog savjeta, na koji način ni preporuke GRECO-a nijesu adekvatno primijenjene. Takođe, konstatovano je da ni preporuka GRECO-a u pogledu sastava Sudskog savjeta nije primijenjena. Nadalje, kada je Tužilački savjet u pitanju, istaknuta je zabrinutost kada je u pitanju objektivnost procesa ocjenjivanja, s obzirom na činjenicu da su svi državni tužioc i okviru redovnog ocjenjivanja ocijenjeni ocjenom odličan.

Navedene nedostatnosti umnogome zavise od dogovora političkih partija, jer je za izbor ključnih nosilaca pravosudnih funkcija potrebna dvotrećinska, odnosno tročetvrtinska većina. Naime, Vrhovni državni tužilac koji je po funkciji i predsjednik Tužilačkog savjeta, kao i tri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika su u stanju vršilaca dužnosti, dok je bivši predsjednik Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika podnio ostavku na tu funkciju.

U Dokumentu se ističe dobra saradnja sa Evropskim sudom za ljudska prava, a takođe je konstatovan i bolji kvalitet odluka kako redovnih tako i odluka Ustavnog suda u pogledu primjene prakse Evropskog suda za ljudska prava. Međutim, ističe se, između ostalog, zabrinutost zbog institucionalnih sporova između Ustavnog i Vrhovnog suda u pogledu razumijevanja i tumačenja standarda ljudskih prava.

U dokumentu su date pozitivne ocjene u dijelu reorganizacije Uprave policije, koje su uticale i na jasniju liniju komande unutar Sektora za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, pa time i na jaču i koordiniraniju podršku istragama. Ovakve činjenice rezultirale su brojem istraga i gonjenja za djela teškog i organizovanog kriminala, čiji je broj eksponencijalno rastao tokom 2018. i 2019. godine za 150% i 100% u odnosu na dvogodišnji period prije toga (2016/2017), a predstavljene su kao pozitivan uticaj još tješnje saradnje Specijalnog policijskog odjeljenja i Specijalnog državnog tužilaštva. Naravno, kao podrška ovim rezultatima, i kroz ovaj dokument je prepoznata dobra međunarodna pravosudna i policijska saradnja, koja je, kako se navodi „nastavila da igra stratešku ulogu u borbi sa pripadnicima organizovanih kriminalnih grupa“, ali i da predstavlja važan mehanizam saradnje u razmjeni podataka u oblasti pranja novca, do ponovnog članstva Crne Gore u Egmont grupi, što se očekuje u najskorijem periodu. Takođe, ohrabruje i evidentiranje napretka u oblasti borbe protiv pranja novca, što je posljedica inicijalnog bilansa rezultata i unaprijeđenih kapaciteta.

Posebno bih se osvrnula i na rezultate koji su postignuti u borbi protiv trgovine ljudima, gdje je, nakon ocjene u prethodnom Non pejperu iz novembra 2019, a gdje je ukazano na nedovoljne kapacitete kroz lanac svih relevantnih institucija, sada konstatovan dodatno konsolidovan bilans rezultata, što je posljedica bolje fokusiranog pristupa u otkrivanju ovih krivičnih djela. Takođe, konstatovano je da su

i kapaciteti institucija značajno unaprijeđeni, a prepoznata je i dobra međuinstitucionalna saradnja koja je i dovela do rezultata.

Kada su u pitanju migracije, kao bezbjednosni izazov koji sve više uzima maha, ponovo je konstatovana otpornost i posvećenost naše zemlje da upravlja migratornim tokovima u skladu sa preporukama i međunarodnim standardima, naročito zbog činjenice da Vlada Crne Gore u kontinuitetu ulaže značajan dio budžetskih sredstava na smještaj migranata, koji u potpunosti finansira samostalno, bez eksterne podrške.

Ono što ohrabruje je činjenica da su institucije veoma svjesne svih izazova koje nas čekaju u narednom periodu, te da su sve preporuke iz Dokumenta dobar putokaz za sva ona otvorena pitanja na čijem će se unapređenju, očekujem, predano raditi u narednom periodu.

Izazov su i izbori koji su zakazani za 30. avgust 2020. godine, nakon čega će se, vjerujem, političke partije u Skupštini dogovoriti i naći najbolja rješenja za ključne nosioce pravosudnih funkcija.

JESU LI ZEMLJE REGIONA SPREMNE NA
REFORMISANI PROCES PREGOVORA SA EU

NOVA METODOLOGIJA – ALARM ZA BUĐENJE USPAVANOG BALKANA

Autorka: Jovana Đurišić, Pobjeda

Crna Gora je prva zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji koja je odlučila da prihvati novu metodologiju pristupanja EU, koju je ranije ove godine predložila Evropska komisija. To znači da će poslije gotovo 17 godina, doći do reforme načina na koji se vode pristupni pregovori.

Crna Gora i Srbija već godinama pregovaraju o pristupanju, Sjeverna Makedonija i Albanija su tek nedavno dobile zeleno svjetlo za otpočinjanje pristupnih pregovora, dok Bosna i Hercegovina još nema ni status kandidata.

Izmjene u politici proširenja uslijedile su nakon francuskog veta na otvaranje pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom u oktobru 2019. godine. Nakon toga, Francuska je iznijela predlog reforme, ali je Evropska komisija, u želji da institucionalizuje promjenu metodologije, napravila svoj, zvaničan predlog reforme procesa, koji je naša zemlja odlučila da prihvati.

Sagovornici Eurokaza saglasni su da je cilj nove metodologije osnaživanje i ubravanje procesa pristupanja, ali naglašavaju da će tempo pregovora prije svega zavisiti od napretka u sprovođenju reformi od strane zemalja kandidata.

Portparolka Evropske komisije Ana Pisonero kazala je za Eurokaz da je cilj nove metodologije da proces proširenja postane vjerodostojniji, predvidljiviji, dinamičniji i podložan jačem političkom upravljanju.

„To će ojačati proces pridruživanja i učiniti ga efikasnijim, povećavajući kredibilitet i poverenje obje strane u procesu“, rekla je Pisonero.

Upitana da li će to značiti strože kriterijume pregovora, ona navodi da EU ne predlaže promjenu uslova za ulazak u EU.

„Politički i ekonomski kriterijumi su postavljeni u Ugovorima i to se neće promijeniti“, dodala je Pisonero.

Za Crnu Goru i Srbiju, prihvatanje novog sistema pregovora bilo je na dobrovoljnoj osnovi, dok je za Sjevernu Makedoniju i Albaniju, zemlje koje tek treba da otpočnu pristupne pregovore, nova metodologija obavezujuća.

Dok u Srbiji i dalje vagaju da li je nova metodologija dobar izbor za dalji integracijski put, u Sjevernoj Makedoniji prihvatili su novu evropsku realnost.

Dragan Tilev

Dragan Tilev, državni sekretar za evropska pitanja u Vladi Sjeverne Makedonije kazao je da Sjeverna Makedonija nije tražila novu metodologiju, ali da je prihvataju kao neophodnost i uslov da bi obje strane nastavile raditi na procesu integracije na kredibilan način sa punim obostranim povjerenjem.

„Integracija u EU je dvosmjerni proces gdje učestvuju dvije strane i obje moraju biti na istoj frekvenciji, raditu u istom pravcu i sa uzajamnim razumijevanjem“, navodi Tilev.

Dok članice EU definišu kriterijume za prijem novih zemalja, Sjeverna Makedonija se, prema njegovim riječima, dobrovoljno obavezala da prenese cjelokupno evropsko pravo u pravni sistem i da obezbijedi potrebne institucionalne uslove za njegovu pravilnu primenu.

„Usvajanje nove metodologije mi smatramo kao novu mogućnost za dinamiziranje pomalo zaspalog procesa, i to je dobro i važno ne samo za Sjevernu Makedoniju, no verujem i za sve nas iz ovog regiona i za EU“, kaže Tilev u razgovoru za Eurokaz.

Ana Pisonero

Govoreći o uticaju nove metodologije na pristupne pregovore i proces proširenja uopšte, Tilev navodi da se radi o potpuno novom pristupu, a ne samo o blagom redefinisaju prethodne metodologije.

NOVE OBAVEZE?

Kada su u pitanju obaveze koje proizilazi iz prihvatanja nove metodologije, Tilev navodi da je, sa jedne strane, to zahtjevniji proces pregovora.

„Tražiće izuzetno zalaganje s naše strane, veće investicije i brže donošenje važnih odluka, a s druge strane, proces će se odvijati transparentnije i s punom otvorenosti, što znači da će javno preuzete obaveze morati na vrijeme ispunjavati bez odlaganja i bez opravdanja. Moramo priznati da smo često znali da preuzmemo obaveze u Briselu, a da na iste zaboravimo na putu od Brisela do kuće. To više neće moći da prođe neprimjećeno u javnosti“, smatra Tilev.

Pisonero, sa druge strane, tvrdi da nova metodologija ne donosi nove obaveze.

„Klaster o osnovnim pravima (vladavina prava, ekonomski kriterijumi i reforma javne uprave) će imati centralnu ulogu i biće potreban napredak da bi se postiglo otvaranje ostalih klastera. Ipak, kako je rečeno, ne mijenjamo uslove za pristupanje EU niti namećemo dodatne obaveza. Proširenje je proces zasnovan na sopstvenim zaslugama. Tempo pregovora prije svega zavisi od napretka u sprovođenju reformi od strane svakog partnera“, zaključila je **Pisonero**.

„Promjene su temeljne, suštinske i veoma zahtjevne. Ne radi se samo o pregrupisanju 33 poglavlja u šest klastera, već o promjenama koje zadiru u političke aspekte pregovora, u neposrednoj ulozi zemalja članica, način monitoringa napretka, način odlučivanja, odnosno nagrade i kazne kroz fondove, reverzibilnost“, ocjenjuje Tilev.

Ipak, makedonski diplomata navodi da to ne znači da su kriterijumi promijenjeni jer i dalje se radi o kopenhaskim i madridskim kriterijumima.

„No, stvar je u tome što nova metodologija nameće pojačani sistem monitoringa koji je dublji, neposredniji, detaljniji i više sistematičan“, rekao je naš sagovornik.

Saglasna je i Pisonero, koja ponavlja da cilj revidirane metodologije da proces pridruživanja postane vjerodostojniji, sa snažnijim političkim vodstvom, dinamičnijim i predvidljivijim.

„Konkretno, klasteriranje poglavlja će omogućiti detaljnije političke diskusije o tematskim oblastima i identifikovati mogućnosti za rano usklađivanje i integraciju u politike EU“, objasnila je Pisonero.

PRIPREMA ZA NOVA PRAVILA

Tilev smatra da je, imajući u vidu momenat u kojem se nalazi i Balkan i EU, dobro što se Metodologija dogodila i vjeruje da će njeno prihvatanje od strane svih zemalja članica EU otkočiti proces, kako za Sjevernu Makedoniju i Albaniju, tako i za Crnu Goru i Srbiju.

Smatra i da je Crna Gora u, kako je rekao, daleko povoljnijoj poziciji.

„Već ste otvorili sva poglavlja, što po mom mišljenju znači da možete da ubrzate pristupne pregovore ukoliko ste agilni i argumentovani u ispunjavanju vaših obaveza. Nadam se da će i Srbija prihvatiti metodologiju, što će omogućiti da se svi krećemo naprijed na istoj osnovi, a ipak svaka zemlja zavisno od toga koliko je uspešna u ispunjavanju kriterijuma. Takođe, bićemo u mogućnosti i da razmjenjujemo iskustva i da učimo jedni od drugih“, navodi i zaključuje:

Nova metodologija može da „proradi“ samo ukoliko postoji iskrena politička volja s obje strane i ukoliko se uloži svi potrebni institucionalni kapaciteti. To važi za nas, i još više važi za Evropsku komisiju.

AMBASADORI NJEMAČKE I HOLANDIJE O EVROPSKOJ INTEGRACIJI CRNE GORE

PROŠIRENJE EU OSTAJE U FOKUSU NJEMAČKOG PREDSDJEDAVANJA

Autor: Marko Vešović, dnevne novine Dan

Ambasadori Njemačke i Holandije u Crnoj Gori istakli su da Evropska unija ostaje posvećena proširenju na Zapadni Balkan, te da to pitanje ostaje visoko na dnevnom redu. Ambasador Njemačke Robert Veber i ambasador Holandije Hiles Beshor Pluh govorili su za „Eurokaz“ o pregovorima Crne Gore sa EU i važnim pitanjima evropske integracije. Na konstataciju da će proširenje EU na zemlje Zapadnog Balkana sigurno biti visoko na agendi njemačkog predsjedavanja Uniji, i pitanje kako u tom kontekstu vidi poziciju Crne Gore, ambasador Robert Veber rekao je da proces proširenja, kao i Zapadni Balkan, uistinu jesu jedan od prioriteta njemačkog predsjedavanja Savjetom Evropske unije.

„Pri tom Crna Gora, kao zemlja koja je otvorila sva pregovaračka poglavlja, ima ulogu predvodnika. Kroz napredak u oblasti demokratije, vladavine prava i slobode medija, Crna Gora sada treba da stvori okvirne preduslove na osnovu kojih se može početi sa privremenim zatvaranjem drugih poglavlja. Prihvatanjem nove metodologije, Crna Gora je pokazala da se ne plaši ovog izazova i da je spremna za njega“, ocijenio je Veber.

On je rekao da bi cilj Crne Gore trebalo da bude dostizanje završnih mjerila za niz poglavlja, što se može postići pravljjenjem konkretnih koraka u poglavljima 23 i 24.

„Trebamo da budemo ambiciozni, ali istovremeno i realni, te da pokušamo da na primjer postignemo napredak u poglavlju „Zaštita životne sredine“. Za uspjeh u procesu pristupanja tokom njemačkog predsjedavanja će od posebne važnosti biti predstojeći Izvještaj o Crnoj Gori (Country report), koji se očekuje na jesen. Ukoliko se uoče vidni rezultati u ključnim oblastima demokratije, vladavine prava, borbe protiv korupcije i slobode medija, isti bi se pozitivno odrazili na druge aspekte pristupnih pregovora“, kazao je Veber.

Po njegovom mišljenju, za Crnu Goru će predstojeći parlamentarni izbori biti odlučujući test demokratije.

„Nakon toga će buduća vlada prije svega morati da se bavi preostalim reformama u oblasti vladavine prava, borbe protiv korupcije i slobode medija. Potrebne su ozbiljne i konkretne inicijative vlade, ali i kritičko-konstruktivna saradnja opozicije, na primjer u onim oblastima gdje promjene ili imenovanja mogu biti izdejsstvovana samo dvotrećinskom većinom. Put u EU nije put kojim jedna vlada može sama da korača, potrebna je saradnja cijelog društva, njegovih institucija, partija, religioznih zajednica, sindikata i nevladinih organizacija da bi se postigao ovaj cilj“, naglasio je Veber.

Holandski ambasador u Crnoj Gori Hiles Beshor Pluh ocijenio je da je Holandija zainteresovana za stalni napredak po pitanju vladavine prava. Na pitanje kako ocjenjuje napredak Crne Gore na njenom evropskom putu i na šta treba da se fokusiramo u predstojećem period, on je rekao da se raduje saradnji na putu ka EU.

Robert Veber

„Crna Gora je sastavni dio evropske porodice i radujemo se daljoj saradnji sa crnogorskom vladom na putu Crne Gore ka članstvu u EU. Zemlja je definitivno postigla napredak u određenim oblastima, dok u drugim oblastima postoje odlaganja i ima razloga za zabrinutost. Daću nekoliko primjera da to ilustrujem. Stvarni napredak ilustrovan je evidencijom istraga, tužilaštva i pravosnažnih presuda u slučajevima korupcije na visokom nivou, koja se postepeno uspostavlja. Ili Paradom ponosa koja se u Podgorici održava već sedam godina. Ali, na primjer, u oblasti medija, zakonodavstvo se donosi bez odgovarajuće primjene.

Hiles Beshor Pluh

To izaziva veliku zabrinutost, jer su mediji veoma važni za vladavinu prava. Sigurnost novinara i nekažnjivost za zločine nad novinarima i dalje ostaju razlog za zabrinutost – kazao je Pluh.

Kako je rekao, Holandija je posebno zainteresovana za stalni napredak po pitanju vladavine prava, jer odražava političku posvećenost osnovnim principima koji ujedinjuju zemlje članice EU.

„To su principi kao što su demokratija, nezavisnost sudstva, sloboda medija, borba protiv korupcije, organizovanog kriminala i drugi. Smatraju ih od najveće važnosti ne samo Holandija, već i sve države članice, pa ozbiljno nastavljamo sa ispitivanjem nivoa vladavine prava, takođe u našim zemljama. Dozvolite mi da iskoristim priliku da kažem da Holandija nije samo kritičan partner, već i konstruktivan partner koji takođe daje snažnu podršku. Na primjer, jedan od naših najdužih programa pomoći je holandski fond za

OSNAŽITI REGIONALNU SARADNJU

Na pitanje kako je korona kriza uticala na proces proširenja EU, ambasador Holandije Hiles Beshor Pluh kazao je da je korona kriza zahvatila sve ljude širom svijeta, takođe i Evropsku uniju.

„S obzirom na otvorene granice unutar Evrope i lak pristup Evropi od zemalja kandidata i obrnuto, ovo je zajednički problem za sve nas. Svako rješenje moraće biti rezultat zajedničkih napora. To važi ne samo za borbu protiv samog virusa, već i za odbranu od njegovih socijalno-ekonomskih posledica. Kako bi bile spriječene pojave novih štetnih posljedica za naše ekonomije tokom sledeće pandemije, međunarodni lanci vrijednosti vjerovatno će biti kraći. To znači više regionalne saradnje i manje dugih međunarodnih trgovačkih linija. Nadam se da će ovo biti još jedan razlog za ubrzano širenje EU na ovaj region“, istakao je Pluh.

DOKAZALI EVROPSKO OPREDJELJENJE

Kako je naveo ambasador Veber, kriza koju je izazvao korona virus pokazala je u kojoj mjeri su već sada Evropska unija i zemlje Zapadnog Balkana blisko povezane.

„Pored hitne podrške Evropske unije u iznosu od 38 miliona eura za Zapadni Balkan, Evropska unija je obezbjedila paket podrške u iznosu od 3,3 milijarde eura za region u cilju ublažavanja društveno-ekonomskih posljedica Covida-19. Uprkos krizi Covid-19, Evropska unija je takođe donijela odluku o otvaranju pristupnih pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom, te time poručila da je i dalje posvećena strateškom cilju – članstvu zemalja Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji. Istovremeno, ova kriza nije samo jasno ukazala na to da Evropska unija stoji kao partner uz Crnu Goru, već je i Crna Gora pokazala svoje evropsko opredjeljenje, te u doba krize nije pokušala da izigra Evropsku uniju protiv drugih aktera. Tom iskušenju nije mogao odoljeti svako u regionu“, istakao je Veber.

regionalno partnerstvo - MATRA, koji implementiramo u svim zemljama kandidatima, uključujući Crnu Goru. Projekti u okviru ovog programa fokusirani su na jačanje civilnog društva, demokratije i vladavine prava“, kazao je Pluh.

Govoreći o tome kakva je dalja evropska perspektiva regiona, posebno Crne Gore, u svjetlu svih aktuelnih kretanja u EU i očekivanja koja EU ima od zemalja u region, on je naveo da je ovaj region dio evropske porodice iako nisu sve zemlje Zapadnog Balkana u istoj fazi procesa evropskih integracija.

„Crna Gora je usvojila novu metodologiju pristupanja i pozdravljamo ovu odluku. Važno je da građani Crne Gore znaju da postoji jasan put ka članstvu u EU. Evropska unija pridaje veliki značaj Zapadnom Balkanu, što se pokazalo tokom samita u Zagrebu koji je održan u maju. Važnost regiona pokazala se i tokom korona krize, kada je EU pomagala regionu i pokazala solidarnost, čak je regionu omogućila pristup sredstvima koja se koriste samo za države članice. To će se nastaviti i nakon ove prve neposredne podrške, očekuje se krajem ove godine ekonomski i investicioni plan EU. Da bi nastavile ovaj put, zemlje u regionu, uključujući Crnu Goru, moraće da nastave sa reformama. Posebno u oblasti vladavine prava, borbe protiv korupcije i funkcionisanja demokratskih institucija“, zaključio je Pluh.

EVROPSKA KOMISIJA ISTAKALA SEEIIST KAO JEDAN OD NAJLJEPŠIH PRIMJERA NAUČNE DIPLOMATIJE

ŠANSZA ZA REGION, ALI I ZA EVROPU

Autor: Miloš Rudović, ND Vijesti

Šansa da Crna Gora ili neka od zemalja regiona postane dom Međunarodnog instituta za održive tehnologije (SEEIIST) na kojem bi se primjenjivala najuspješnija kancer terapija u svijetu nikako se ne smije propustiti, zbog čega država ulaže napore da ovaj projekat ugleda svjetlost dana. SEEIIST projekat je postao najozbiljniji naučno-tehnološki i medicinski projekat za region jugoistočne Evrope. Targetira jedan od najvećih društvenih izazova – borbu protiv kancera – koji je Evropa prepoznala i pozicionirala kao jednu od svojih specijalnih misija narednog okvirnog programa za nauku i inovacije (HorizonEurope).

„Statistički podaci ukazuju na to da su zemlje Jugoistočne Evrope u samom vrhu po učestalosti nekih vrsta malignih oboljenja s visokim stepenom smrtnosti, a liječenje ovih pacijenata jedan je od vodećih ekonomskih tereta za zdravstveni sistem svake zemlje. Na primjer, Crna Gora za liječenje svojih pacijenata od malignih bolesti u inostranstvu godišnje izdvaja 3,5 miliona eura iz Fonda za zdravstvo“, rekla je ministarka nauke Sanja Damjanović za Eurokaz.

Marija Gabriel Foto: europarl.europa.eu

Sanja Damjanović Foto: Vlada Crne Goreu

Damjanović je ujedno i predsjednica Upravnog odbora SEEIIST-a, u kojem učestvuju osam država i dvije zemlje sa statusom posmatrača.

Zemlje članice imaće svoju kvotu pacijenata na godišnjem nivou, pa će tako ona čija će kvota biti 100 pacijenata godišnje ostvariti i značajnu finansijsku uštedu. Hadronska kancer terapija koja će se sprovoditi u Institutu danas predstavlja jedan od najefikasnijih načina liječenja više vrsta tumora.

Ovakav način tretiranja kancera primjenjuje 12 instituta u svijetu, a samo četiri na tlu Evrope. Prvi ovakav centar u Evropi je počeo sa radom još 2009. godine, a statistika ukazuje na podatke da je „za određene vrste kancera, vjerovatnoća da pacijent preživi pet godina nakon tretiranja oko 10-20 odsto za konvencijalnu radioterapiju, oko 60 odsto protonsku i čak 90 odsto za karbonsku kancer terapiju. Ovo je takođe poželjna metoda zračenja kod djece i trudnica“, pojašnjava ministarka.

Osnivanjem SEEIIST-a polovina vremena bi bila izdvojena za tretmane liječenja kancera, a druga polovina posvećena istraživanjima vezanim za hadronsku terapiju. Upravo zbog toga su ovakvi centri neophodni regionu kako bi se napravio pozitivan efekat na zadržavanje visokokvalifikovanih i

EU U CRNOJ GORI

talentovanih ljudi u našim zemljama, ali i privukli eminentni stručnjaci i naučnici širom svijeta.

Damjanović ističe da sada pokušavaju da uvrste SEEIIST na Jedinstvenu listu evropskih infrastrukturnih projekata (ESFRI roadmap). Rok za dostavljanje predloga je septembar. Jedan od važnih uslova za to, ističe ministarke, jeste politička podrška barem tri zemlje regiona, koje će biti potencijalne korisnice Instituta, a s obzriom da se radi o sredstvima EU, veoma je važna i podrška svih zemalja Evrope.

"I ako se nađemo na ovoj listi pokazujemo jaki panevropski karakter projekta, kojim pokazujemo da ovo nije samo benefit za naš region nego za cijelu Evropu" kazala je Damjanović poslije skorašnjeg sastanka sa ambasadorima više zemalja članica Evropske unije.

Značaj Instituta već je prepoznat u Briselu.

Evropska komisija jasno je podržala SEEIIST kao jedan od najljepših primjera naučne diplomatije i opredijelila prva finansijska sredstva u iznosu od milion eura za početak druge faze projekta – Studije dizajna. Podršku u razvoju druge faze pruža 18 evropskih institucija, iz 14 evropskih zemalja, među kojima su i švajcarski CERN i njemački GSI. Govoreći o studiji dizajna, ministarka Damjanović ističe da on mora da bude tehnološki napredniji u odnosu na 12 postojećih centara u svijetu, što bi omogućilo Evropi da povрати liderstvo u ovoj oblasti.

Ukoliko sve bude išlo po planu, do kraja sljedeće godine bila bi završena ne samo studija dizajna, već i biznis plan,

Vladimir Todorović Foto: PR Centar

ali i odabrana lokacija budućeg instituta. Njegova gradnja bi počela 2023. a prve pacijente bi primio pet godina kasnije – 2028. godine.

Od velikog je značaja, ali i pomoći, to što se bivši komesar Evropske komisije za nauku Karlos Moedas zauzeo i aktivno promovisao projekat i pružao mu važnu javnu podršku. Poruke podrške stižu i od njegove nasljednice na mjestu komesarke, Marije Gabriel.

„Zapadni Balkan je integralni dio Evrope i geostrateški prioritet za Evropsku uniju. Zato je za nas veoma važno da nastavimo jačanje stabilnosti i prosperiteta regiona. Cijenim izuzetnu saradnju koju imamo sa Crnom Gorom u istraživanjima i inovacijama. Crna Gora bilježi veoma dobar napredak – razvila je Strategiju pametne specijalizacije, a njeno učešće u Horizont 2020, naš program istraživanja i inovacija, posljednjih godina se povećava“, kazala je Gabriel za Eurokaz.

SEEIIST - virtuelni izgled Foto: Vlada Crne Gore

SEEIIST - zgrada Foto: Vlada Crne Gore

Uprkos značajnom napretku, poručuje i da se mora nastaviti sa ulaganjem više napora u znanje i vještine, naročito transversalne vještine, koje su neophodne za brzu transformaciju zapadnobalkanskih ekonomija i društava. To je, prema njenim riječima, ključno za održivu budućnost regiona.

„Kako bi izašli snažniji nakon krize izazvane korona virusom, investicije moraju biti usmjerene na inovacije koje će promijeniti stvari iz korijena i akcije koje stvaraju održivi i razvoj koncentrisan oko čovjeka i digitalne budućnosti. Posvećena sam doprinosu bliskije integracije sa partnerima sa Zapadnog Balkana, najviše kroz Horizont Evropa, naš sljedeći program, kao i za Evropsku istraživačku oblast, Zeleni sporazum, digitalnu transformaciju i ekonomiju koja radi za ljude i povezuje ljude“, kazala je ona odgovarajući na pitanje koliko je značajna podrška regionu u oblasti nauke, inovacija i istraživanja.

Ovaj Institut bi osim transfera savremene tehnologije bio pogodno mjesto za istraživačke aktivnosti, a doprinio bi i osavremenjavanju vodiča kliničke prakse i liječenja karcinoma, ocijenio je direktor Klinike za onkologiju i radioterapiju Kliničkog centra Crne Gore Vladimir Todorović.

Štaviše, upućen je dopis komesarki za uključivanje SEEIIST-a u EU Agendu za nauku i inovacije za Zapadni Balkan.

„Ovakvim istraživanjima u našoj zemlji bi se zadržali mladi istraživači koji bi time mogli lakše da napreduju u kliničkim znanjima i akademskoj zajednici, te bi se smanjio negativan trend odliva kadrova iz naših zemalja“, kazao je Todorović za Eurokaz.

Projekat ima snažnu podršku onkologa iz Crne Gore i regiona. Deklaraciju o podršci uspostavljanju instituta stigla je od onkologa iz više zemalja, među kojima su još i Sjeverna Makedonija, Albanija, Kosovo, Bosna i Hercegovina i Slovenija.

Prema riječima Todorovića, na ovaj način se godišnje širom svijeta liječi 160.000 pacijenata. „Ovaj vid terapije do sada je ispitan na posebnim tumorima, kao što su maligni tumori pljuvačne žlijezde, mekotkivni sarkomi, neki vidovi karcinoma pluća, karlice i kod hepatocelularnog karcinoma. Takođe i kod tzv. radiorezistentnih tumora ova terapija ima efikasnost“, kazao je on.

POČELA IZGRADNJA POSTROJENJA ZA PREČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA U PODGORICI, KOJI JE FINANSIRAN SREDSTVIMA IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE PODRŠKE (IPA)

PROJEKAT OD VITALNOG ZNAČAJA ZA STANOVNIKE I RAZVOJ GLAVNOG GRADA

Autori: Milica Abramović Radivojkov, šefica Grupe za programiranje Ipe i Marko Dragaš, šef Grupe za infrastrukturne projekte

su ovim instrumentom prepoznate. U kontekstu Agende povezivanja, ZIO predstavlja važan segment Berlinskog procesa, koji je 2014. godine inicirala njemačka Vlada i podržale sve vlade država Zapadnog Balkana. Samim tim, pored brojnih drugih elemenata Berlinskog procesa, ZIO omogućava povezivanje ljudi, ekonomija i država koje su korisnice instrumenta, upravo kroz podršku infrastrukturnim projektima u oblastima energetike, zaštite životne sredine, socijalnom sektoru, saobraćaju, razvoju privatnog sektora i digitalnoj infrastrukturi.

Kreiranjem sigurnih i efikasnih saobraćajnih koridora, sigurnim i pristupačnijim snabdijevanjem električne energije, kreiranjem veće dostupnosti širokopojasnog interneta i

Tokom 2019. godine, obilježena je desetogodišnjica osnivanja Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO). ZIO predstavlja finansijski instrument koji je pokrenula Evropska komisija, međunarodne finansijske institucije i nekoliko država donatora, u cilju podrške pripremi i sprovođenju investicija koje su prepoznate kao prioritete u oblasti infrastrukture na prostoru Zapadnog Balkana.

Riječ je o regionalnom instrumentu koji pomoću različitih izvora finansiranja podržava proces proširenja Evropske unije i društveno-ekonomski razvoj država Zapadnog Balkana koje su korisnice, ujedno podržavajući njihovo približavanje evropskim standardima u oblastima koje

unapređivanjem infrastrukture u oblasti životne sredine, ZIO značajno unapređuje kvalitet života naših građana.

Za poboljšanje kvaliteta ključnih saobraćajnih i energetskih koridora Zapadnog Balkana, kao i koridora koji povezuju naš region sa državama Evropske unije, Evropska komisija je tokom perioda 2014-2020. godina odobrila oko milijardu eura. Samo Crnoj Gori je, u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira, uključujući i projekte u okviru Berlinskog procesa, do sada dodijeljeno oko 175 miliona eura. Od ovog iznosa, oko 50 miliona eura je uloženo u pripremu projektne dokumentacije, i u ovom dijelu Crnoj Gori su odobrena 42 nacionalna projekta. Po pitanju odobrenih projekata

u kontekstu Berlinskog procesa, Crnoj Gori je za sedam infrastrukturnih projekata dodijeljeno 125 miliona eura.

Vrlo značajan projekat koji je podržan kroz instrument je Podrška pripremi tehničke dokumentacije i kofinansiranje izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici.

Svjesni konstantnog porasta broja stanovnika u Podgorici, ovaj projekat je od vitalnog značaja za dalji rast i razvoj grada, i u velikoj mjeri će doprinijeti unapređenju kvaliteta života njegovih stanovnika. Naime, već tokom 2008. godine, projekat je ocijenjen značajnim i prva EU sredstva, u iznosu od 300.000 eura, su dodijeljena za pripremu studije izvodljivosti. U julu 2017. godine, na Samitu koji je održan u Trstu, projekat je odobren, da bi tokom iste godine izdvojena sredstva u iznosu od dodatnih 1,15 miliona eura za sprovođenje nadzora planiranih radova.

Nakon što su ispunjeni svi preduslovi koji su predviđeni zakonskom regulativom za oblast zaštite životne sredine, kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir je konačno alocirano 8,8 miliona eura bespovratnih sredstava za izgradnju postrojenja za tretman otpadnih voda sa pratećom infrastrukturom. Procijenjena vrijednost projekta, koji obuhvata cjelokupni sistem za tretman urbanih otpadnih voda, odnosno izgradnju postrojenja za tretman otpadnih voda, uključujući tretman mulja i izgradnju kanalizacione mreže, iznosi 50,35 miliona eura.

Zahvaljujući donaciji njemačke Vlade, obezbijedene su dvije studije kojima su definisani koncept i finansijski obim za realizaciju projekta, nakon čega je 22. septembra 2017. godine sa Njemačkom razvojnom bankom (KfW) potpisan kreditni aranžman u ukupnom iznosu od 35 miliona eura. Preostala nedostajuća sredstva će biti opredijeljena iz nacionalnog budžeta.

Cilj projekta je kreiranje modernog sistema za tretman otpadnih voda i opšte poboljšanje higijenskih uslova u Podgorici, odnosno zaštita pitke vode u područjima koja su nizvodno od postojećeg postrojenja. Ovom investicijom će biti podržano preduzeće Vodovod i kanalizacija Podgorica, koje će, u skladu sa EU standardima, vršiti ispuštanje prečišćene otpadne vode u rijeku Moraču, glavnu pritoku Skadarskog jezera. Na ovaj način, benefite projekta će osjetiti ne samo građani Podgorice, već i svi stanovnici koji nastanjuju područje oko Skadarskog jezera, kao i cjelokupan biodiverzitet jezera.

U okviru projekta će se sprovoditi sljedeće komponente: 1) Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta 187.600 ekvivalent stanovnika; 2) Izgradnja postrojenja za tretman kanizacionog mulja kapaciteta 10.100 tona/godišnje i 3) Izgradnja glavnog kolektora, uz izmještanje postojećeg kolektora i proširenje dijela sekundarne mreže.

Do sada su potpisani ugovori o izgradnji glavnog kolektora, cjevovodnog mosta u blizini starog postrojenja za prečišćavanje voda i dva ugovora za proširenje sekundarne kanizacione mreže. Radovi na izgradnji primarnog kolektora kao prve, od tri komponente ovog sistema, su zvanično počeli 6. februara 2020. godine, dok je završetak svih radova planiran do 31. decembra 2023. godine.

S obzirom na to da oblast životne sredine predstavlja izuzetno zahtjevno poglavlje u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, podrška koju Crna Gora dobija kroz EU fondove od izuzetnog je značaja i važnosti, kako u cilju kvalitetne realizacije pretpristupnih obaveza, tako i u unapređenju kvaliteta života crnogorskih građana. Samim tim, sa sigurnošću možemo tvrditi da će realizacija ovog projekata pružiti značajan doprinos u realizaciji obaveza iz poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene i kreiranju preduslova da Podgorica postane kvalitetnija sredina za ugodniji i srećniji život njenih stanovnika.

U OPŠTINI BAR SE USPJEŠNO SPROVODI PROJEKAT U OKVIRU PREKOGRANIČNOG PROGRAMA IZMEĐU CRNE GORE, ALBANIJE I ITALIJE

STARI MASLINJAK DŽIDŽARIN VAŽNA TAČKA NA TURISTIČKOJ MAPI BARA

Autorke: Ana Živanović, šefica Kancelarije za upravljanje projektima Opštine Bar i Marija Markoč, administrator na projektima u Kancelariji za upravljanje projektima Opštine Bar

Brošura Najbolje poljoprivredne prakse

Opština Bar trenutno sprovodi četiri EU projekta ukupne vrijednosti za Opštinu 423.061,99 eura. Riječ je o projektima CROSS BORDER OL, FORTITUDE, ECOVINEGOALS i DAY CARE CENTER. Prethodno su u periodu IPA I uspješno realizovana tri projekta.

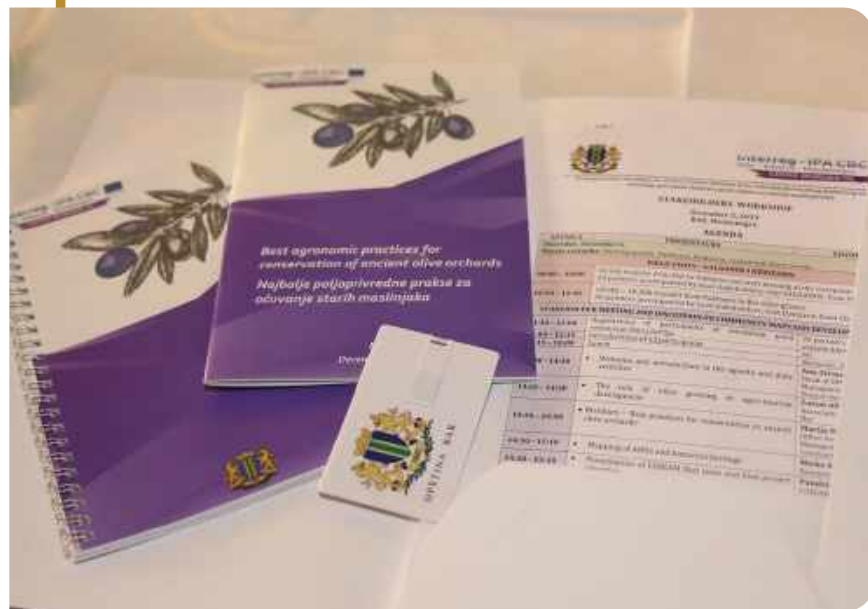
Kancelarija za upravljanje projektima Opštine Bar je formirana u okviru Službe predsjednika. Aktivna je sa prijavljivanjem projekata kod svih otvorenih poziva EU, ambasada i ministarstava. Tokom prethodne dvije i po godine Kancelarija je učestvovala u izradi ukupno 26 projekata, od čega je šest autorskih, a na dva projekta Opština je prijavljena kao vodeći partner. Ukupna vrijednost prijavljenih projekata za Opštinu Bar je 3.479.437,53 eura. Kancelarija pruža podršku u pripremi projekata lokalnim preduzećima i institucijama u Baru, a dobija veliku podršku Zajednice opština i Mreže opštinskih projekt menadžera. Od samog početka rada, izgrađena je bogata mreža kontakata sa drugim projektnim kancelarijama i uspostavljena je komunikacija sa nadležnim tijelima.

Tokom 2020. će biti uspješno završeno sprovođenje projekta CROSS BORDER OL koji je odobren u okviru prvog poziva prekograničnog programa Interreg CBC Italija – Albanija – Crna Gora. Cilj projekta je mapiranje starih maslina i njihova turistička valorizacija. Projekat podrazumijeva izradu lokalnog strateškog dokumenta „Lokalni plan razvoja maslinjaka“, brošuru „Najbolje poljoprivredne prakse“ namljenjenu maslinarima koja je objavljena u decembru 2019. godine, mapiranje maslina i izradu mape koja će turistički valorizovati maslinjak Džidžarin koji se nalazi u neposrednoj blizini Starog Bara.

Iako je ovo je tipičan „soft“ projekat u kojem nema nabavke opreme niti gradnje, grad Bar će zahvaljujući projektu prvi put dobiti turističku mapu koja će već tokom ovog ljeta biti distribuirana turistima posredstvom turističkih agencija i na svim lokacijama kulture u Baru.

Osnovna ideja je bila da turistički valorizujemo maslinjak tako što ćemo ga predstaviti na mapi zajedno sa već valorizovanim kulturnim lokacijama i drugim atrakcijama u Baru. Stari grad Bar svake godine bilježi nove rekorde u posjećenosti, a turisti koji ga posjećuju ni ne slute kakve se ljepote nalaze u njegovoj neposrednoj blizini – u maslinjaku. Ovo je tematska mapa koja će turiste sa valorizovanih kulturnih lokacija usmjeriti ka putu maslina.

Evropska unija pred nas nije postavila samo ciljeve koje moramo dostići kako bi naše društvo približili evropskim standardima, već je pružila i mogućnosti da do ovih ciljeva lakše dođemo. Kroz devet programa EU, Crnoj Gori se pruža konkretna finansijska podrška i podstiče jačanje saradnje u raznim oblastima sprovođenja evropskih politika. Učešće u ovim programima za nas predstavlja lekcije u kojima se upoznajemo sa procedurama EU, evropskim institucijama, zakonima i njihovoj primjeni u praksi, kao i sa sistemima vrijednosti i mehanizmima funkcionisanja EU. Na ovaj način realizuju se projekti koje naše društvo približavaju evropskim standardima i popločavaju put Crne Gore ka EU.

Obilazak maslinjaka Dzidzarin sa partnerima iz Italije, Albanije i Crne Gore

Na jednoj strani mape je širi prikaz centra Bara sa ilustrovanim kulturnim lokacijama i atrakcijama gradskog jezgra, a na drugoj strani je prikaz uže lokacije – maslinjak u kojem su obilježene i prikazane 23 najstarije masline, Stari grad, kao i kulturne atrakcije koje nisu možda vidjeli ni neki ljudi koji žive u Baru: ostaci crkve Sv. Urbana, stari kameni mostovi, izvorište Kajnak, Stari mlin... Mapa je štampana u dvije verzije u ukupno 30.000 primjeraka, a biće dostupna i online.

Stare masline u Baru će i na terenu biti obilježene prikladnim informativnim tablama i vjerujemo da će turistima biti interesantno da se na terenu u maslinjaku orijentišu prema ovoj mapi i pronalaze masline koje su na njoj ucrtane. Radiće se i zajednička mapa maslinjaka koja će, pored barskog, obuhvatiti i maslinjake u Italiji (Park maslina Venafro), u Albaniji na tri lokacije, kao i maslinjak Valdanos i u konačnom ćemo dobiti kreiranu prekograničnu turističku rutu – put maslina.

Projekat CROSS BORDER Ol podstiče pristup maslinarstvu po kojem masline ne predstavljaju samo izvor prihoda u primarnom sektoru već stub društveno-ekonomskog razvoja.

Opsežnim istraživanjem sprovedenim tokom prošle godine utvrđene su uobičajene poljoprivredne prakse u maslinjacima u Baru i utvrđene one najbolje. Sve podatke do kojih smo došli, kao i još mnogo korisnih informacija za naše maslinare, kao što su preporuke za intenzivnije obavljanje agrotehničkih i pomotehničkih mjera, kao i očuvanje starih maslinjaka, kalendar aktivnosti radova u maslinjaku itd, smo objavili u brošuri „Najbolje poljoprivredne prakse“.

Projekat uključuje 6 partnerstava (po 2 subjekta iz svake od uključenih država), a lider na projektu je Poljoprivredni fakultet u Tirani. Budžet cijelog projekta iznosi 625 440.21 eura, a budžet Opštine Bar u okviru projekta je 87.014,50 evra od čega je IPA donacija 73.962,32 eura.

Radionica za maslinare, Bar, decembar 2019.

Mapa centra Bara

**TURISTIČKA MAPA
CENTRA BARA**
TOURIST MAP OF
BAR CITY CENTRE

Legenda / Legend

A Luka Bar Port of Bar	H Džidžari Selimija Selimija Mosque
B Marina Bar	I Džidžari maslinjak Olive orchard Džidžari
C Banjski spomenik Remains of St. Sava's Church	P Svetište Cathedral
D Gradnja Fountain	R Rašna kuća Department store
E Dvorišje kralja Nikole King Nikola's Palace	S FIRE AND RESCUE CENTRE 112, 123
F Trg dr. Josipa Vlahovića St. Jovan Markov's square	A AMBULANCE 134
G Sportski dvorana Topolica Sports Hall Topolica	P POLICE 122
H Sportski teren Sports Field	
J Sveti Gerasim Old City of Bar	
K Stara Maslinja na Mrtovici Old olive tree	
L Poveljni hram sv. Jovana Vlahovića Cathedral temple of St. Jovan Vlahović	
M Biskupskotić na Sveti Apollonia Co-cathedral of St. Peter the Apostle	

Udaljenosti na drugom strani
Please check on page behind

BAR CITY CENTRE & DŽIDŽARIN OLIVE ORCHARD

TURIST MAP

TURISTIČKA MAPA

**CENTAR BARA
I MASLINJAK
DŽIDŽARIN**

interreg - IPA CBC
Italy - Albania - Montenegro

Mapa maslinjaka

U martu 2020. godine je počelo sprovođenje još tri evropska projekta na kojima je partner Opština Bar.

Projekat „FORTITUDE“ je odobren okviru programa Interreg IPA CBC Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora. Budžet Opštine Bar u okviru ovog projekta iznosi 253.597,49 eura. Projekat će Starom Baru tokom naredne dvije godine pružiti niz novih sadržaja koji uključuju kompletno opremanje ljetne scene, otvaranje Centra za posjetioce u okviru zgrade Carinarnice, postavljanje taktilne mape, nabavku digitalnog kioska, organizovanje manifestacije „Noć tvrđava“, pružanje doživljaja virtuelne realnosti uz pomoć novih tehnologija, kao i niz drugih aktivnosti. Zahvaljujući novoj digitalnoj koncepciji, posjetioci Starog Bara će imati potpuno novi doživljaj ovog vrijednog arheološkog nalazišta i priliku da dožive Stari Bar onakvim kakav je bio u svom punom sjaju.

Projekat ECOVINEGOALS će se sprovoditi 30 mjeseci, a finansira se iz transnacionalnog programa Interreg Adrion. Projekat je okupio deset partnera i devet

pridruženih partnera iz Italije, Slovenije, Srbije, Grčke i Crne Gore sa osnovnom idejom da se zaštite autohtone sorte i održivo uzgaja vinova loza. Uloga Opštine Bar, koja u okviru ovog projekta ima budžet od 50.450,00 eura, je u izradi strategija i lokalnih planova dok će opštinski Biznis start-up centar, koji je takođe partner na ovom projektu, organizovati obuke za naše vinogradare.

U okviru poziva Ministarstva rada i socijalnog staranja, od strane Evropske komisije i CFCU je odobren projekat „DAY CARE CENTER FOR ELDERLY- BAR“ čija je ukupna vrijednost 188.428,00 eura. Projekat podrazumijeva opremanje Dnevnog centra za stare koji je u okviru Karitasa: izgradnju pristupne rampe na objektu, opremanje dnevnog boravka namještajem, kao i kompletne kuhinje i trpezarije, služenje toplih obroka, nabavku specijalizovanog vozila, zapošljavanje profesionalnog socijalnog radnika, kuvara, menadžera i medicinske sestre. Uz vodeće partnerstvo Karitasa, Opština Bar kao jedini partner na projektu će imati ulogu u licenciranju Dnevnog centra i odvijanju procesa komunikacije tokom trajanja projekta. Budžet projekta koji se odnosi na učešće Opštine je 32.000,00 eura.

18 MILIONA EURA ZA PROGRAME ZA ZAPOSŁJAVANJE, OBRAZOVANJE I SOCIJALNU ZAŠTITU

ULAŽEMO U LJUDE, NAŠ NAJVRIJEDNIJI „KAPITAL“

Autorica: Ljiljana Simović, generalna direktorica Direktorata za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova u Ministarstvu rada i socijalnog staranja

Pretpristupna podrška Evropske unije (IPA) Crnoj Gori se tokom perioda 2014-2020 realizuje kroz osam sektora. U okviru sektora zapošljavanje, obrazovanje i socijalna politika realizuje se Program Evropske unije i Crne Gore za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu za koji je iz pretpristupnih fondova EU i nacionalnog budžeta ukupno izdvojeno 18 miliona eura. Ova sredstva namjenjena su za finansiranje projekata koji za cilj imaju stvaranje boljih uslova za zapošljavanje stanovništva, poboljšanje kvaliteta obrazovanja i cjeloživotnog učenja, promociju inovacija u nauci, te na socijalno uključivanje osoba u nepovoljnom položaju i smanjenje rizika od siromaštva.

OPREDIJELJENA SREDSTVA OD 18 MILIONA EURA SU PLANIRANA ZA SPROVOĐENJE ČETIRI AKCIJE, I TO:

- Unapređenje tržišta rada i povećanje zapošljivosti (7,4 miliona eura sredstava EU, 1,3 miliona eura nacionalnog kofinansiranja);
- Unapređenje sistema obrazovanja (3,7 miliona eura sredstava EU, 0,65 miliona eura nacionalnog kofinansiranja);
- Podsticanje socijalne inkluzije i unapređenje sistema socijalne zaštite (3,5 miliona eura sredstava EU, 0,62 miliona eura nacionalnog kofinansiranja);
- Tehnička podrška (0,8 miliona eura sredstava EU)

**Joint EU-MNE Programme
for Employment, Education
and Social Welfare**

Svaka od ovih akcija sadrži aktivnosti koje su predstavljene kroz projekte, koji su već sada u fazi implementacije, a za čiju realizaciju su posredstvom Ministarstva finansija zaduženi Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo nauke, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, uz podršku Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

U okviru akcije „unapređenje tržišta rada i povećanje zapošljivosti“, sprovode se sljedeći projekti:

- ♦ „Program grantova za samozapošljavanje“ - riječ je o Direktnom grantu vrijednom 3,5 miliona EUR koji sprovodi Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (ZZZCG), čiji je cilj da se kroz dodjelu grantova nezaposlenim licima podrži preduzetništvo, podstakne preduzetnički duh pojedinaca i samozapošljavanje, s posebnim naglaskom na teže zapošljiva lica sa evidencije ZZZCG, u cilju otvaranja oko 400 novih radnih mjesta u Crnoj Gori.
- ♦ „Tehnička pomoć za praćenje i evaluaciju aktivnih mjera tržišta rada“ - riječ je o ugovoru o uslugama/ekspertske podršci, koji je vrijedan 241.800,00 EUR i ima za cilj jačanje administrativnih kapaciteta ZZZCG za upravljanje, sprovođenje, praćenje i evaluaciju pomenutog „Programa grantova za samozapošljavanje“.
- ♦ „Aktivnosti osposobljavanja i obrazovanja za deficitarna zanimanja i za povećanje zapošljivosti RE populacije“ - riječ je o pozivu kojim su dodijeljena bespovratna sredstva (grantovi) za 9 grant ugovorna vrijednosti od oko 966.000,00 EUR. Dodatno, u pripremi je i drugi poziv za dodjelu bespovratne pomoći (grantova) za aktivnosti osposobljavanja za deficitarna zanimanja, ukupne vrijednosti od oko 712.000,00 EUR, a čije se pokretanje poziva očekuje krajem o.g ili početkom naredne godine.
- ♦ „Dalji razvoj lokalnih inicijativa za zapošljavanje u Crnoj Gori“ - riječ je o ugovoru o uslugama/ekspertske podršci koji za cilj ima da se ojačaju kapaciteti aktera na lokalnom nivou, kroz povezivanje opština, poslodavaca, biroa rada, nevladinih organizacija i sl. da zajednički djeluju u svojoj lokalnoj zajednici, a sve u skladu sa specifičnim potrebama na lokalnom nivou.
- ♦ Nadalje, u pripremi je poziv za dodjelu bespovratne pomoći (grantova) ukupne vrijednosti od oko 2,7 miliona EUR „Podrška zapošljavanju u manje razvijenim opštinama u Crnoj Gori“ (Danilovgrad, Nikšić, Cetinje, Žabljak, Ulcinj,

Plužine, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Šavnik, Bijelo Polje, Berane, Rožaje, Plav, Gusinje, Andrijevića, Petnjica). Cilj poziva je smanjenje postojećih regionalnih razlika i pružanje posredne finansijske podrške poslodavcima, malim i srednjim preduzećima, da osposobe i zaposle radnu snagu u skladu sa svojim konkretnim potrebama, putem tzv. regrantiranja sredstava od strane opština, biznis asocijacija, Unije poslodavaca, Privredne komore i slično.

U okviru akcije „podsticanje socijalne inkluzije i unapređenje sistema socijalne zaštite“, sprovode se sljedeći projekti:

- ♦ „Jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori“ - riječ je o ugovoru o uslugama/ekspertske podršci, čiji je cilj unapređenje administrativnih i institucionalnih kapaciteta aktera u sistemu socijalne i dječije zaštite, na nacionalnom i lokalnom nivou, doprinoseći daljem jačanju i osiguranju kvaliteta u sistemu socijalne i dječije zaštite. Podrška će biti usmjerena prema Ministarstvu rada i socijalnog staranja- Direktoratu za socijalno staranje i dječiju zaštitu, Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu, Socijalnoj inspekciji, kao i centrima za socijalni rad, jedinicama lokalne samouprave i pružaocima usluga na lokalnom nivou.
- ♦ „Podrška pružanju usluga socijalne i dječje zaštite“ - riječ je o pozivu kojim su dodijeljena bespovratna sredstva (grantovi) za 17 grant ugovora ukupne vrijednosti od oko 2,9 miliona EUR.
- ♦ „Uključivanje marginalizovanih grupa u društvo“ – riječ je ugovoru o uslugama/ekspertske podršci vrijednosti 265.000,00 EUR u nadležnosti Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i grant šemi „Podrška socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana“, ukupne vrijednosti 440.882,35 EUR.
- ♦ U okviru akcije „unapređenje sistema obrazovanja“ sprovode se sljedeći projekti:
- ♦ „Integrisanje ključnih kompetencija u obrazovni sistem Crne Gore“ - riječ je o ugovoru o uslugama ukupne vrijednosti oko 1 milion EUR, koji za cilj ima unapređenje kvaliteta osnovnog i srednjeg obrazovanja i podrške inicijalnoj obuci nastavnika, kontinuiranom profesionalnom razvoju nastavnika i utvrđivanju kvaliteta na nivoima osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, kao i ugovoru o nabavci IT opreme ukupne vrijednosti oko 47.000,00 EUR.
- ♦ „Dalji razvoj programa stručnog obrazovanja usklađenih sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija“. Riječ je o dva ugovora.

Prvi je ugovor o uslugama vrijednosti oko 447.000,00 EUR, čiji je cilj modernizacija stručnog obrazovanja i programa obuke kako bi učenici stekli znanja i vještine neophodne za cjeloživotno učenje i zapošljavanje, dok je drugi ugovor o nabavci opreme za praktičnu nastavu vrijednosti oko 318.000,00 EUR.

- ♦ „Uključivanje marginalizovanih grupa u obrazovni sistem“ - riječ je o nekoliko ugovora čiji je opšti cilj unapređenje kapaciteta obrazovnih ustanova kako bi zadovoljile obrazovne i socijalne potrebe učenika sa posebnim obrazovnim potrebama i učenika romske nacionalnosti, u cilju ostvarenja jednakih obrazovnih mogućnosti za sve.
- ♦ „Podrška zapošljavanju naučnika u akademskom ili biznis sektoru“ – riječ je o ugovoru o uslugama vrijednom oko 118.000,00 EUR koji ima za cilj povećanje kapaciteta budućih grant korisnika u efikasnom sprovođenju IPA projekata koji će biti finansirani u okviru poziva „Kolaborativna grant šema za inovativne projektne ideje“ u iznosu od 1 milion EUR.

Kada je riječ o projektima koji se realizuju u okviru tehničke podrške oni imaju za cilj dodatnu izgradnju kapaciteta potencijalnih aplikanata za povlačenje dostupnih EU sredstava kroz grantove, ali i za službenike iz nacionalnih institucija koji se bave bilo planiranjem, bilo realizacijom politike zapošljavanja, razvoja ljudskih resursa i tržišta rada.

Dodatno, kreirali smo veb sajt Programa www.eesp.me, kao i profile na društvenim mrežama, kako bi lako dostupne i razumljive informacije o samom Programu, došle do svakog građanina.

Ljiljana Simović

POGLAVLJA PREDSTAVLJENA KROZ KARIKATURE DARKA DRLJEVIĆA

Crnogorski karikaturista Darko Drljević predstavio je kroz karikature 11 pregovaračkih poglavlja, u okviru virtualne izložbe koja je dio projekta EU4ME.

Virtualna izložba „Pristupanje Crne Gore EU - pogled kroz karikature“ nastala je kroz projekat EU4ME, koji finansira Evropska unija, tokom epidemije korona virusa i sprovođenja mjera Nacionalnog koordinacionog tijela za zarazne bolesti. Cilj virtualne izložbe je da građane, kroz ilustracije protkane humorom i metaforom, podstaknu da društvenu stvarnost sagledaju iz drugog ugla, kao i da ih, u vremenu globalne pandemije podsjetimo na vrijednosti koje upravo čine temelje Evropske unije, kao što su zajedništvo i solidarnost. Proslavljeni karikaturista Darko Drljević je, svojim karikaturama predstavio zahtjevna pregovaračka poglavlja i obaveze koje Crna Gora ispunjava prema članstvu u EU. On je poručio da se raduje članstvu Crne Gore u EU – zbog integracija, putovanja, zajedničke valute.

„To su za mene sve vrijednosti koje su veoma bitne za nas. Inače, kad god pođem negdje po svijetu dosadim ljudima pričajući o Crnoj Gori i hvaleći se kako mi imamo valutu euro, dok neke članice, kao što su Bugarska, Rumunija i Hrvatska, još nemaju. Pozivam ljude da dođu u Crnu Goru jer je puno ljepše i jeftinije i imamo istu valutu“, naveo je Drljević.

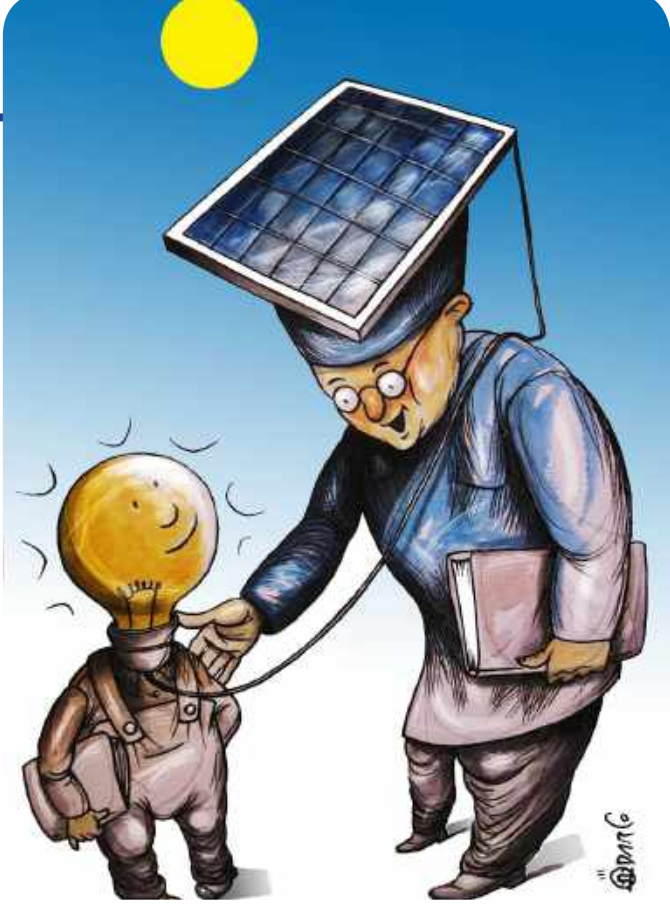
Virtualna izložba dostupna je na ovom linku.

<http://www.karikature.eu.me/>

©MRC.

©MRC.

©MRC.

Zdrava hrana

©MRC.

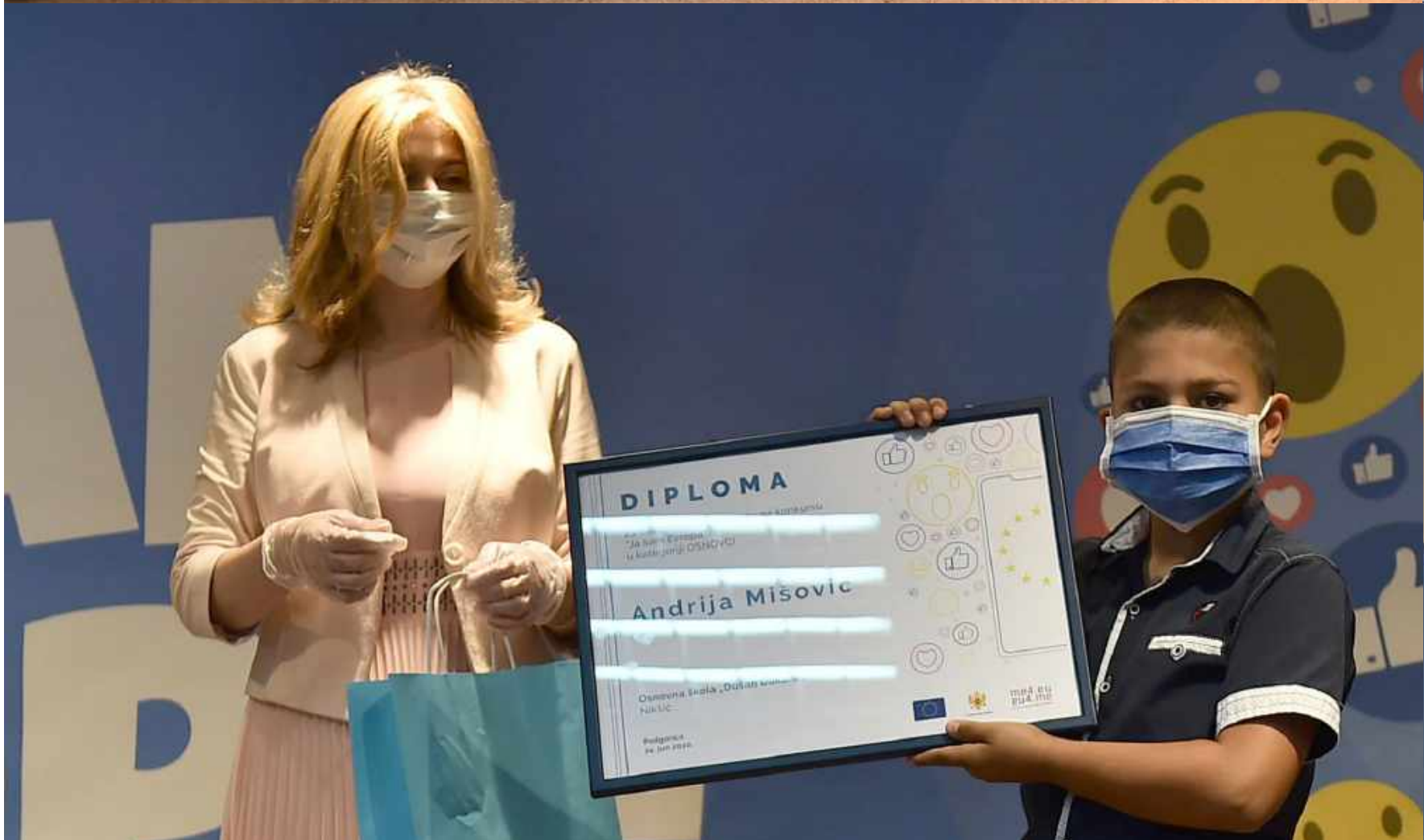

©MRC.

©MRC.

KOLAŽ FOTOGRAFIJA

ja za evropu evropa za mene

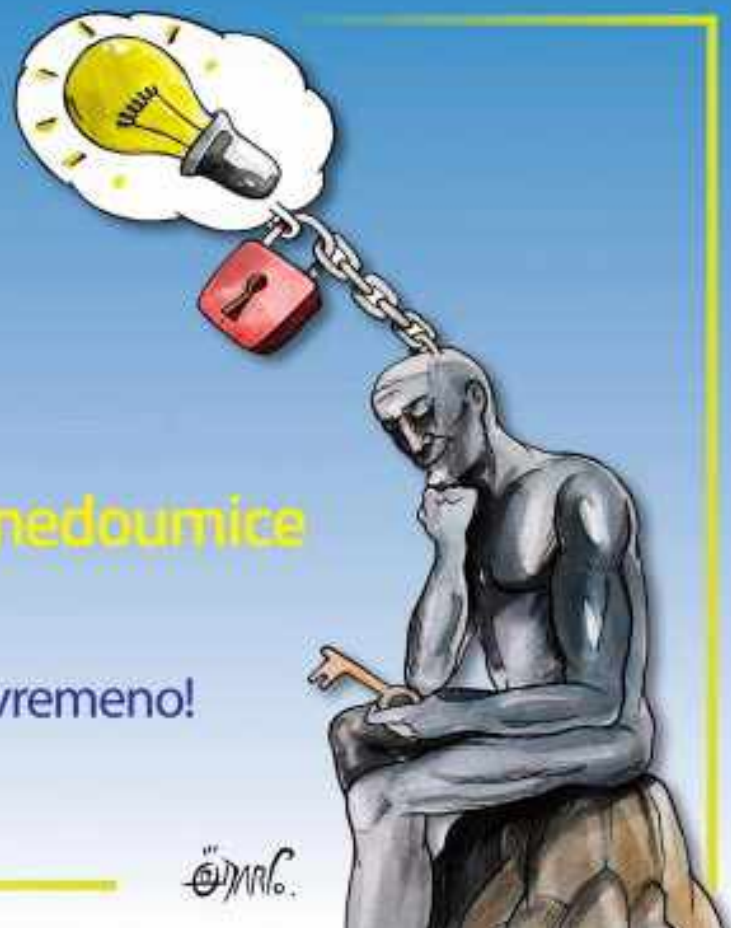

PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE - ŠTA JE POTREBNO DA Znamo PRIJE ULASKA U EU?

Postavite nam pitanja od
21.4. do 23.4. i razjasnite svoje nedoumice

Odgovore stručnjaka objavljujemo blagovremeno!

Online FORUM
#PitajMinistra2020

#me4eu

Damir ŠEHOVIĆ
MINISTAR PROSVJETE

Sanja DAMJANOVIĆ
MINISTARKA NAUKE

me4.eu
eu4.me
ja za evropu, evropu za mene

Pronađite nas na [@me4eu](#) i pitajte ministra!
18 – 22. maj do 12:00h

me4.eu
eu4.me
ja za evropu, evropa za mene

